

โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
การป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
ปี 2566

พชอ.ศรีรัตนะ จ.ศรีสะเกษ

อำเภอศรีรัตนะ
จังหวัดศรีสะเกษ

คำนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในอำเภอศรีรัตนะ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดการปัจจัยที่ส่งผล ต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ให้มีความถึงพร้อมด้วยสุขภาพ มีความสมดุล สมบูรณ์ ทั้งด้านกาย ใจ สังคมและ ปัญญา โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ รวมไปถึง ภาคเอกชน ภายใต้รูปแบบคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ที่มีแนวคิดการทำงาน “พื้นที่เป็นฐาน ประชาชนเป็นศูนย์กลางตามแนวทางประชารัฐ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการจัดการปัญหาในระดับพื้นที่ ทั้งในด้าน สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอศรีรัตนะได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการของภาครัฐให้ดูแลประชาชนเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง ภายใต้สโลแกนที่ว่า “ศรีรัตนะเมืองงาม คุณภาพชีวิตดี ภาคีร่วมใจ” รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ โดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอศรีรัตนะ ปีงบประมาณ 2564 - 2566 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอศรีรัตนะ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำผลการดำเนินงานที่ผ่านกระบวนการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด “พลังชุมชนคนศรีรัตนะ ปลอดภัย ปลอดภัย ปลอดภัย สู่เมืองสุขภาพดี” จนเกิดเป็นนวัตกรรมมาเขียนรายงานส่งขอรับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ การป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ 4.0 โดยกลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ คณะกรรมการจัดทำรายงานฉบับนี้ คาดหวังอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้ จะสื่อถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการร่วมกันพัฒนากระบวนการแก้ไขปัญหาสู่ความเป็นเลิศด้านกระบวนการคุณภาพและนวัตกรรม ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่อำเภออื่น ๆ ขอขอบพระคุณกองนวัตกรรมและวิจัย (กนว.) กรมควบคุมโรค ที่ได้จัดทำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ 4.0 โดยกลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่มาเผยแพร่ให้อำเภอศรีรัตนะ มีการดำเนินการจนทำให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดการพัฒนากระบวนการที่สร้างคุณค่าต่อองค์กรและประชาชนสืบไป

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

อำเภอศรีรัตนะ

เมษายน 2567

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ข้อมูลทั่วไป	1
หมวด 1 ภาวะผู้นำ	6
หมวด 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์	11
หมวด 3 การมุ่งเน้นประชาชน	17
หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	22
หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร	26
หมวด 6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ	29
หมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินงาน	34

พชอ.ศิริรัตน์ จ.ศรีสะเกษ

ข้อมูลทั่วไปอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

คำขวัญอำเภอศรีรัตนะ

“ศรีรัตนะเมืองเกษตรกรรม สายพันธ์ชนสี่เผ่า ถิ่นเราข้าวโพดหวาน กล่าวขานข้าวสารหอม
พรั่งพร้อมผลไม้ พืชไร่นานอุดม สังคมเกษตรอินทรีย์”

ประวัติความเป็นมา

เดิมอำเภอศรีรัตนะ มีพื้นที่อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอกันทรลักษ์ เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2519 พ่อค้าประชาชนเขตตำบลศรีแก้ว ตำบลพิงพวย ตำบลตูม และตำบลสระยาวของอำเภอกันทรลักษ์ โดยการนำของนายปริน อากาณ กำนันตำบลศรีแก้ว ได้ประชุมกันและมีมติให้ขอดำเนินการตั้งกิ่งอำเภอในขณะนั้น และมีพระครูรัตนภูมิพิจารณ์ เป็นเจ้าคณะตำบลศรีแก้ว ซึ่งเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนในทั้งสี่ตำบลตั้งนั้น ในการขอตั้งกิ่งอำเภอ จึงได้ขอใช้สมณศักดิ์ของเจ้าคณะตำบลศรีแก้วมาตั้งเป็นชื่อ “กิ่งอำเภอศรีรัตนะ” ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2524 ชื่อว่า “กิ่งอำเภอศรีรัตนะ” แบ่งท้องที่ การปกครองออกจากอำเภอกันทรลักษ์ จำนวน 4 ตำบล ดังกล่าวข้างต้น และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาตั้งเป็นอำเภอ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 106 ตอนที่ 83 หน้าที่ 249 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2532 และได้ยกฐานะเป็นอำเภอศรีรัตนะ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2532

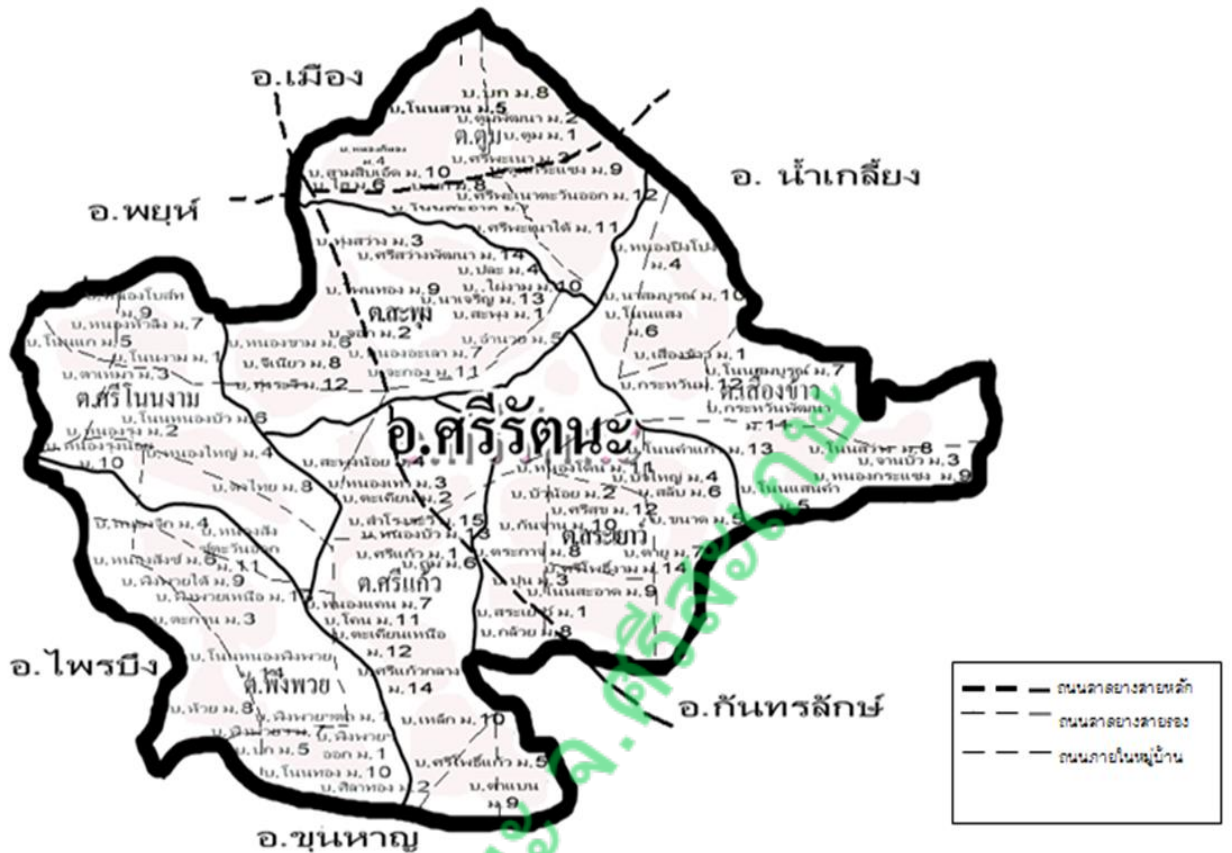
ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอศรีรัตนะตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดศรีสะเกษ ห่างจากจังหวัดศรีสะเกษ ตามทางหลวงหมายเลข 221 (ศรีสะเกษ-กันทรลักษ์) ระยะทาง 38 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 543.9 กิโลเมตร อยู่เหนือระดับน้ำทะเล 120 เมตร อำเภอศรีรัตนะ มีเนื้อที่ทั้งหมด 236.684 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 147,925 ไร่

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านหัวขัว อำเภอพยุห์ และบ้านโนนโพธิ์ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศใต้	ติดกับบ้านภูค่า อำเภอกันทรลักษ์ และบ้านชำโสมง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันออก	ติดกับบ้านเกษตรสมบูรณ์ อำเภอน้ำเกลี้ยง และบ้านหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านฝือ อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

แผนที่อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ 1 แผนที่อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

สภาพพื้นที่อำเภอศรีรัตนะ มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ สลับกับที่ราบสูงบางพื้นที่ คือด้านทิศใต้เขตติดต่อกับอำเภอกันทรลักษ์ ลาดไปทางทิศเหนือและทิศตะวันออก ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่เศรษฐกิจ ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอศรีรัตนะ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ที่สูงหรือที่ดอน มีพื้นที่ 28,416 ไร่ ร้อยละ 19.21 มีดินลูกรังปนเหนียว จะเป็นพื้นที่ติดต่อกับอำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ และอำเภอน้ำเกลี้ยงบางส่วน ประกอบด้วย ตำบลสระยาว ตำบลศรีแก้ว ตำบลพิงพวยบางส่วน และตำบลเสื่องข้าว
2. ที่ราบ มีพื้นที่ 119,512 ไร่ ร้อยละ 80.79 เป็นพื้นที่ลาดต่อจากที่ราบสูง ซึ่งเป็นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอศรีรัตนะ

ประชากรและกลุ่มชาติพันธุ์

ประชากร (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2567) อำเภอศรีรัตนะ มีประชากรทั้งสิ้น 48,300 คน ชายจำนวน 24,026 คน หญิง จำนวน 24,274 คน คราวเรือนทั้งหมด 11,810 คราวเรือน

กลุ่มชาติพันธุ์หลักในอำเภอศรีรัตนะ มีหลากหลายชาติพันธุ์ และพูดภาษาถิ่น ภาษาลาว , ภาษาญ้อ และภาษาเขมรถิ่นไทย ส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชนและนับถือผีมาแต่เดิม ใช้ภาษากลางเป็นภาษาทางการ

การแบ่งเขตการปกครอง

การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอศรีรัตนะ แบ่งการปกครองเป็นจำนวน 7 ตำบล 90 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลศรีแก้ว (Si Kaeo) จำนวน 15 หมู่บ้าน
2. ตำบลพิงพวย (Phing Phuai) จำนวน 14 หมู่บ้าน
3. ตำบลสระเยาว์ (Sa Yao) จำนวน 14 หมู่บ้าน
4. ตำบลตูม (Tum) จำนวน 12 หมู่บ้าน
5. ตำบลเสื่องข้าว (Sueang Khao) จำนวน 11 หมู่บ้าน
6. ตำบลศรีโนนงาม (Si Non Ngam) จำนวน 10 หมู่บ้าน
7. ตำบลสะพุง (Saphung) จำนวน 14 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีรัตนะ ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 8 แห่ง มีเทศบาลตำบล จำนวน 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลศรีรัตนะ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลศรีแก้วและตำบลสะพุง
2. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีแก้ว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีแก้ว (นอกเขตเทศบาลตำบลศรีรัตนะ)
3. องค์การบริหารส่วนตำบลพิงพวย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพิงพวย
4. องค์การบริหารส่วนตำบลสระเยาว์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสระเยาว์
5. องค์การบริหารส่วนตำบลตูม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตูม
6. องค์การบริหารส่วนตำบลเสื่องข้าว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเสื่องข้าว
7. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีโนนงาม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีโนนงาม
8. องค์การบริหารส่วนตำบลสะพุง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะพุง (นอกเขตเทศบาลตำบลศรีรัตนะ)

สภาพทางเศรษฐกิจ

การเกษตร

พื้นที่การเกษตร 130,343 ไร่ จากพื้นที่ทั้งหมด 144,439 ไร่ ครัวเรือนเกษตร 7,410 ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด 12,468 ครัวเรือน

การพาณิชย์

- สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ 2 แห่ง และขนาดเล็กจำนวน 7 แห่ง
- ธนาคาร จำนวน 1 แห่ง คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาศรีรัตนะ
- ร้านสะดวกซื้อ เซเว่นอีเลฟเว่น (7-Eleven) จำนวน 2 แห่ง
- ร้านสรรพสินค้าโลตัส / ร้าน DIY จำนวนอย่างละ 1 แห่ง
- ร้านสินค้าการเกษตร จำนวน 3 ร้าน
- ร้านอาหาร จำนวน 4 ร้าน
- สหกรณ์ 7 แห่ง ได้แก่

1. สหกรณ์การเกษตรศรีรัตนะ จำกัด
2. สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินศรีรัตนะ จำกัด
3. สหกรณ์การเกษตรผู้ปลูกกระเทียมและหอมแดงศรีรัตนะ จำกัด
4. สหกรณ์การเกษตรสมัชชาเกษตรรายย่อยภาคอีสาน อำเภอศรีรัตนะ จำกัด

5. สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านหนองเทา จำกัด
6. สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านปูน จำกัด
7. สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านเสื่องข้าว จำกัด

ภาคบริการสุขภาพ

สถานบริการด้านสุขภาพและสาธารณสุขภาครัฐ ประกอบด้วย

1. โรงพยาบาลขนาด 30 เตียง จำนวน 1 แห่ง
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 8 แห่ง

สถานบริการด้านสุขภาพ

1. คลินิกเอกชน จำนวน 6 แห่ง
2. ร้านขายยา จำนวน 3 แห่ง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรดิน สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี แต่ดินในพื้นที่ส่วนใหญ่ขาดความอุดมสมบูรณ์

ร้อยละ 28 ของพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงค่อนข้างสูง เชื่อว่าเกิดจากดินภูเขาไฟ ซึ่งมีสีแดงเรียกว่าดินลาวา จะเป็นพื้นที่ที่ติดต่อกับอำเภอกันทรลักษ์และอำเภอขุนหาญ

ทรัพยากรน้ำ อำเภอศรีรัตนะ อยู่ในเขตลุ่มน้ำห้วยทา และลำคลองสาขาห้วยทา เช่น คลองระวี คลองสหกรณ์ร่องหมากยาง เป็นต้น โดยสามารถแยกรายละเอียดแหล่งน้ำได้ดังนี้

1. ห้วย คลอง(ขนาดเล็ก) จำนวน 55 สาย
2. สระน้ำ/หนองน้ำ จำนวน 139 แห่ง
3. ฝายน้ำล้น จำนวน 24 แห่ง
4. บ่อน้ำบาดาล จำนวน 141 แห่ง
5. บ่อน้ำตื้น จำนวน 189 บ่อ
6. คลองส่งน้ำ จำนวน 72 แห่ง

สถานการณ์ในด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน

จุดแข็ง

1. ประชากรมีศักยภาพในการทำการเกษตรที่มีผลผลิตที่สูง และมีดินแดงหรือดินลาวาเหมาะแก่การเพาะปลูกพืช ทำให้ประชากรมีรายได้จากการทำการเพาะปลูก เช่น ทุเรียน เงาะ ฝรั่ง มะปราง มะยมชนิดข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่ว และผลไม้ต่างๆ ซึ่งผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับขึ้นเขียงบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) อาทิ ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ

2. มีผลิตภัณฑ์และสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพ ได้แก่ กระเทียมดองน้ำผึ้งบ้านกล้วย ตำบลสระยาว ผ้าไหม/ผ้าทอมือ บ้านห้วย ตำบลพิงพวย

3. มีการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน โดยเน้นเกษตรอินทรีย์ และมีภาพรวมการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ และมีการจัดงานประจำปี “งานข้าวโพดหวาน” “งานวันผลไม้ทุเรียนภูเขาไฟศรีรัตนะ”

4. ประชาชนในพื้นที่มีการดูแลสุขภาพเบื้องต้น ความอบอุ่นในครอบครัว มีรายได้มั่นคง

5. อำเภอศรีรัตนะเป็นเมืองผ่านจากตัวเมืองศรีสะเกษ ไปสู่อำเภอกันทรลักษ์ ซึ่งเป็นอำเภอที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด ซึ่งใช้การเดินทางทางถนน โดยทางหลวงหมายเลข 221 และมีตลาดชุมชน ตลาดสินค้าการเกษตรระหว่างทางเพื่อเป็นของฝาก ที่สดใหม่อยู่เสมอ สร้างรายได้ และประชาสัมพันธ์ผลผลิตในพื้นที่

จุดอ่อน

1. ในช่วงหน้าแล้งขาดน้ำ เพื่อการเกษตรและมีพื้นที่ชลประทานน้อย ทำให้ผลผลิตต่ำ
2. ราคาของผลผลิตด้านการเกษตรผัก ผลไม้ ไม่แน่นอน
3. การประมงยังมีน้อย
4. ถนนระหว่างตำบลหมู่บ้านชำรุดหลายสาย
5. พื้นที่บางแห่งภัยแล้ง
6. รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร/การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังไม่โดดเด่น ต่อเนื่อง

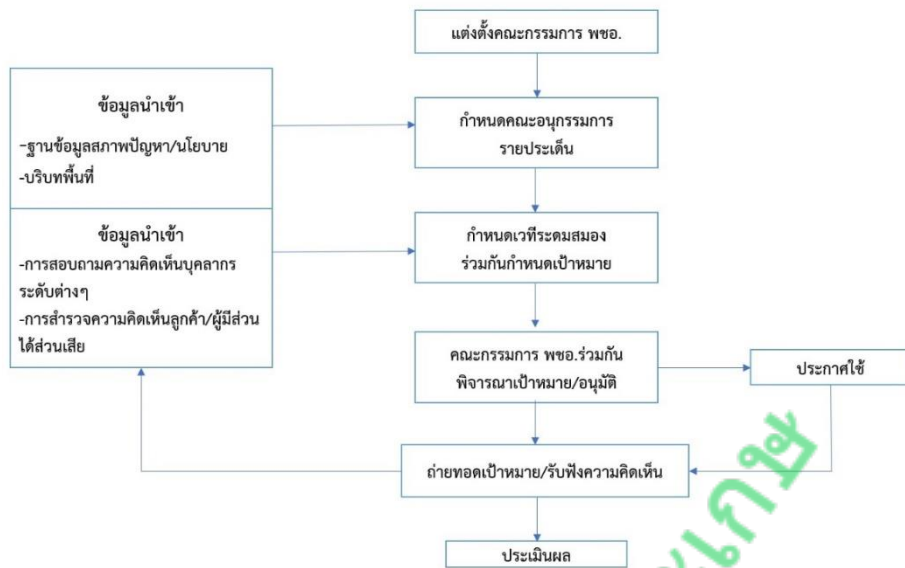
หมวด 1 ภาวะผู้นำ (Leadership)

1.1 การสร้างเป้าหมายร่วมกัน

อำเภอศรีรัตนะ สร้างและพัฒนากระบวนการเพื่อให้มองเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรทราบแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยการสื่อสารที่เป็นทางการและการสื่อสารเป็นไม่เป็นทางการ สร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน บูรณาการภายใต้รูปแบบคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เป็นประจำและต่อเนื่อง นายอำเภอศรีรัตนะ เป็นประธาน และสาธารณสุขอำเภอศรีรัตนะเป็นเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) กำหนดเป้าหมาย ร่วมกันจากการรวบรวมข้อมูลบริบท สภาพปัญหาในพื้นที่ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์วาระของจังหวัดศรีสะเกษ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา แล้วกำหนดเป็นวาระพัฒนาคุณภาพชีวิตคนอำเภอศรีรัตนะ เป้าหมายการพัฒนา คือ “ศรีรัตนะเมืองงาม คุณภาพชีวิตดี ภาคร่วมใจ” ประกอบด้วย 5 วาระ ได้แก่ 1. เมืองคนดี 2. สังคมดี 3. รายได้ดี 4. สิ่งแวดล้อมดี และ 5. สุขภาพดี สร้างเจ้าภาพร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนงานขึ้น เพื่อเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. เมืองคนดี ขับเคลื่อนโดยทีมคณะสงฆ์ ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้บริหารสถานศึกษา มีสำนักงานท้องถิ่นอำเภอศรีรัตนะ คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นเจ้าภาพหลัก
2. สังคมดี ขับเคลื่อนโดย ผู้นำท้องถื่น ผู้นำท้องที่และ สภาวัฒนธรรมอำเภอศรีรัตนะ มีที่ว่าการอำเภอศรีรัตนะ เป็นเจ้าภาพหลัก
3. รายได้ดี ขับเคลื่อนโดย ตัวแทนเกษตรกรอำเภอศรีรัตนะ ชมรมร้านค้าชุมชนเกษตรบ้านสระเยาว์ ตำบลสระเยาว์ ชมรมผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของชำ มีสำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานพัฒนาการอำเภอ เป็นเจ้าภาพหลัก
4. สิ่งแวดล้อมดี ขับเคลื่อนโดย คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (คป.ปส.อ.) ชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชมรมผู้บริหารท้องถิ่น กองร้อย อส.อำเภอศรีรัตนะ มีสถานีตำรวจ ภูธรอำเภอศรีรัตนะ และผู้รับผิดชอบงาน มินิฉัญฉรัักษ์ ของโรงพยาบาลศรีรัตนะ เป็นเจ้าภาพหลัก
5. สุขภาพดี ขับเคลื่อนโดย ชมรม อสม.อำเภอศรีรัตนะ ชมรมผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพอำเภอศรีรัตนะ ชมรมแม่บ้านมหาดไทย และชมรมแม่บ้านสาธารณสุข คณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยอำเภอ มีสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลศรีรัตนะ เป็นเจ้าภาพหลัก

ประเด็นสุขภาพดี อำเภอสรีรัตนะ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอสรีรัตนะ ตามคำสั่งเลขที่ 17/2567 สาธารณสุขอำเภอเป็นประธานในระดับอำเภอ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่ง หัวหน้ากลุ่มงานการบริการปฐมภูมิและองค์กรร่วม เป็นประธานระดับตำบล และผู้รับผิดชอบงานควบคุมโรคและประธานชมรมอสม.ในระดับตำบล เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการระดับอำเภอประกอบด้วยภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ร่วมเป็นคณะกรรมการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปกครอง ท้องถิ่นอำเภอ ตัวแทนบุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) บุคลากรสาธารณสุขทุกระดับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กำหนดให้มีการประชุม คณะกรรมการอย่างน้อย 2 เดือน/ครั้ง ซึ่งคณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอสรีรัตนะ ได้มีการจัดประชุมขึ้นครั้งแรก เพื่อแจ้งนโยบายจากส่วนกลาง วาระจังหวัดศรีสะเกษ วาระ พขอ.ของอำเภอ ในช่วงแรก จากนั้นรับฟังความคิดเห็น ระดมความคิดเห็น ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และวางแผนในการดำเนินงาน มุ่งเน้นให้เกิดความสอดคล้องกับเป้าหมาย/ความต้องการ/ความคาดหวังของผู้ประชาชน และผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากที่สุด โดยสืบค้นข้อมูลสถานการณ์และความรุนแรงของโรคจากฐานข้อมูลของหน่วยบริการ และรายงานประจำปีของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสรีรัตนะ และกลุ่มงานการบริการปฐมภูมิและองค์กรร่วม โรงพยาบาลศรีรัตนะ เป็นข้อมูลนำเข้าในการพิจารณากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และวางแผนในการดำเนินงาน จนได้ข้อตกลง ร่วมกัน คือ เป้าหมายหลัก ได้แก่ ลดการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับ สร้างทักษะความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) เจ้าหน้าที่มีศักยภาพในการตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ พัฒนาและใช้ระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน ประชาชนกลุ่มเสี่ยงได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดีด้วยวิธีอัลตราซาวด์ และมีระบบส่งต่อเพื่อการรักษาที่รวดเร็ว ครอบคลุม จัดทำเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ได้แก่ 1) ปลาปลอดพยาธิ 2) คนปลอดพยาธิ 3) คัดกรองพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี 4) การส่งต่อและรักษา 5) ระบบสนับสนุน พร้อมทั้งกำหนดกลยุทธ์ “พลังชุมชนคนศรีรัตนะ ปลอดพยาธิ ปลอดปลาร้าดิบ สู่มีเมืองสุขภาพดี” กำหนดแผนภาพ (Flow Chart) ของกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงการมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำเป็นสารสนเทศนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) พิจารณาให้ความเห็นต่อเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เมื่อสร้างเป้าหมายร่วมกันชัดเจนแล้ว นายอำเภอสรีรัตนะ ประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) จึงได้ดำเนินการสื่อสาร คืบข้อมูลสภาพปัญหา ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence Based) ไปยังบุคลากรระดับต่างๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับเป้าหมายที่มีอยู่ และกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ โดยใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การวางแผนแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ผู้เข้าประชุมทบทวนวิเคราะห์สภาพปัญหาพื้นฐานในชุมชน โดยมุ่งให้เกิดการพัฒนาดำเนินงานร่วมกันจากความคาดหวังหรือสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นภายในอำเภอในอนาคตร่วมกัน ข้อมูลจากประสบการณ์ของประชาชน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนและองค์ความรู้ด้านวิชาการ ที่ถูกต้อง แสดงความคิดเห็น พิจารณามาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีการพบปะพูดคุย กับบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน/แต่ละระดับ รวมถึงการสื่อสารผ่านทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ที่ทันสมัยได้แก่ เฟสบุ๊ก (Facebook) กลุ่มไลน์ (Line) เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรมีการรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน มีการติดตามประเมินผลการกำหนดเป้าหมาย และการสื่อสารเป้าหมายอย่างเป็นระบบ ดังแสดงในภาพ

จากข้อมูลข้างต้นคณะกรรมการ พชอ. อำเภอสรีรัตนะ ให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ลูกค้าภายใน) ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอและทุกระดับ และประชาชน (ลูกค้าภายนอก) ประกอบด้วย ชาวอำเภอสรีรัตนะ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับประเด็น การขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีอำเภอสรีรัตนะ สร้างการยอมรับรู้เป้าหมายเดียวกัน เป้าหมายตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่มี สร้างการมีส่วนร่วมตั้งแต่ กำหนดเป้าหมาย การปรับเป้าหมายตามสถานการณ์แท้จริง กรณีที่ดำเนินงานไปแล้ว เมื่อผลการดำเนินงาน พื้นที่บรรลุเป้าหมาย ประธานคณะกรรมการ พชอ.อำเภอสรีรัตนะ จะนำไปประกอบการพิจารณาให้ความชื่นชมและมอบรางวัลจิตใจ กรณีที่ไม่บรรลุเป้าหมายกำหนดให้ทบทวนกระบวนการดำเนินงานใหม่ และมีการเรียนรู้ระหว่างพื้นที่ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อนำมาปรับปรุงเป้าหมายตามกระบวนการ Plan – Do – Check - Act (PDCA) แล้วรวบรวมนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) พิจารณาปรับเปลี่ยนวิธีการตั้งเป้าหมายครั้งใหม่

1.2 การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Results based management) โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคคลภายในและภายนอก

คณะกรรมการ พขอ.อำเภอศรีรัตนะ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Results based management) ด้วย การสร้างการมีส่วนร่วมของบุคคลภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ ใช้หลัก “สร้างทักษะความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)” ให้กับ บุคคลภายในและภายนอก ให้รู้การป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ ซึ่งนายอำเภอศรีรัตนะ นายสุรพล ศรีพนมธนากร ประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พขอ.) เน้นย้ำให้บุคลากร ประชาชนชาวอำเภอศรีรัตนะ ทุกระดับเห็นว่า สภาพปัญหาด้านพฤติกรรมสามารถดำเนินการให้สำเร็จไม่ได้โดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ต้องมีการดำเนินงานบูรณาการในทุกภาคส่วนภายในอำเภอ ทั้ง ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ตลอดจนการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ถือเป็นหน้าที่ของประชาชนเองที่จะดูแลสุขภาพของตนเอง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วยงานต้องสร้างกระแสร่วมกันเสมือนว่าทุกคนเป็นเจ้าของร่วมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างกระบวนการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

คณะกรรมการ พขอ.อำเภอศรีรัตนะ จัดกระบวนการเพื่อมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หลัก จัดทำแนวทางการดำเนินงานที่วัดผลทุก 6 เดือน ทำให้คณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ สามารถติดตามและตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล (Data-Driven Decision) เพื่อวางแผนกระบวนการดำเนินงาน ระยะสั้นและในระยะยาวได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งการปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงานโดยทบทวนกระบวนการดำเนินงาน ดังตัวอย่าง ระยะเริ่มแรกให้กลุ่มเสี่ยงพยาธิใบไม้ตับส่งอุจจาระ แต่พบว่าการนำอุจจาระมาส่งตรวจคัดกรองค้นหาพยาธิใบไม้ตับจำนวนน้อย อาจเกิดจากการกำหนดวันส่งอุจจาระเพียง 1 วัน และการตรวจอุจจาระเพื่อกรองค้นหาพยาธิแยกสถานบริการ ซึ่งมีนักจุลทรรศน์น้อยเกิดความล่าช้า จึงปรับกระบวนการทำงานจากเดิม ผลจากการประชุมถอดบทเรียนลงความเห็นร่วมกันว่าควรปรับเปลี่ยนรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบท คือ จัดให้มีการขยายระยะเวลาส่งอุจจาระเพิ่มขึ้นเป็น 3-5 วัน ทำให้ประชาชนมีเวลาในการเก็บอุจจาระเพื่อส่งตรวจคัดกรอง จัดให้มีกิจกรรมตรวจคัดกรองค้นหาพยาธิใบไม้ตับในภาพรวมอำเภอ และขอเชิญนักจุลทรรศน์ในแต่ละสถานบริการร่วมตรวจค้นหาพยาธิใบไม้ตับ ซึ่งส่งผลต่อการความทันเวลาในการตรวจคัดกรอง เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างปฏิบัติงานเกิดความสามัคคีของบุคลากร จัดทำประชาคมหมู่บ้าน ชี้แจงมาตรการ และผลักดันเข้าสู่การเป็นธรรมนูญตำบล พร้อมทั้งเป็นการเสริมพลังให้มีการขับเคลื่อนในระดับตำบล คือ ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนไม่รับประทานปลาดิบ ปลาร้าดิบ ส่งเสริมให้มีการจัดงานบุญปลาร้าสุกในชุมชน และออกประเมินร้านอาหาร (ร้านส้มตำ ปลาร้าสุก) กำหนดมาตรการด้านกฎหมายในการใช้ระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการตัดวงจรการเกิดพยาธิใบไม้ตับ ลดการปนเปื้อนของเชื้อโรคและไข่พยาธิต่างๆ โดยเฉพาะพยาธิใบไม้ตับที่จะปนเปื้อนลงในแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นวงจรและสาเหตุการป่วยด้วยโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดี

การขับเคลื่อนองค์กรภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วน ต้องอาศัยการสื่อสารที่มีความชัดเจนจากประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พขอ.) คือ นายอำเภอศรีรัตนะ เป็นผู้สื่อสารและถ่ายทอดทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ กำกับติดตาม และประเมินผลผ่านเวทีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พขอ.) เวทีการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ เวทีการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถ่ายทอดผ่านทางหอกระจายข่าวทุกหมู่บ้าน ผ่านช่องทางออนไลน์ และทุกครั้งที่มีการลงพื้นที่ออกเยี่ยมเสริมพลังให้กำลังใจแก่บุคลากร ผู้นำชุมชน รับฟัง สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และสิ่งที่เกิดขึ้น

ผ่านการพบปะพูดคุย (Face to face Communication) เพื่อรวบรวม ร่วมกันวิเคราะห์และปรับเปลี่ยน กระบวนการดำเนินงาน เช่น การถอดบทเรียน พบว่า มียอดการส่งตรวจอุจจาระเพื่อค้นหาพยาธิใบไม้ตับ เพิ่มขึ้น ประชาชนในชุมชนมีความตระหนักถึงปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีมากขึ้น ไม่พบการ ร้องเรียนเรื่องการทิ้งสิ่งปฏิกูลในพื้นที่เกษตรกร การรณรงค์งานบุญปลาร้าสุก เน้นย้ำงานราชการ งานของ ผู้นำชุมชนหรือ อสม. ผลจากการรณรงค์ให้กลุ่มเสี่ยงเข้ารับการคัดกรองมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดีด้วย วิธีการอัลตราซาวด์ ส่งผลให้พบผู้ป่วยในระยะเริ่มต้น สามารถส่งต่อเข้ารับการรักษาตามขั้นตอนต่อไป

พชอ.ศิริรัตน์ จ.ศรีสะเกษ

หมวด 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic plan)

2.1 แผนปฏิบัติการของโครงการที่ขับเคลื่อนลงไปทุกภาคส่วน โดยผ่านเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก
อำเภอศรีรัตนะ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามโครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานการ
ป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ยุทธศาสตร์
และกลยุทธ์ พร้อมทั้งมีการดำเนินการขับเคลื่อนลงไปทุกพื้นที่ และการบูรณาการการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
ภายใต้กลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล
(พชต.) ดังนี้

การจัดทำเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ

เมื่อแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็ง
ท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ นายอำเภอศรีรัตนะ มอบหมายให้ทีมเลขานุการได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อมา
พิจารณากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และวางแผนในการดำเนินงาน เป้าหมายให้ประชาชนอำเภอ
ศรีรัตนะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยจากพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ซึ่งได้มีการจัดประชุมขึ้นครั้งแรก ใน
รูปแบบของการระดมสมองร่วมกันกำหนด เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และวางแผนในการดำเนินงาน
ขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ตามตัวชี้วัด และมาตรการ
ที่มุ่งเน้นให้เกิดความสอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงาน โดยมีการรวบรวม และวิเคราะห์สถานการณ์โรค
พยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีในพื้นที่อำเภอศรีรัตนะ สรุปผลการดำเนินงานคัดกรอง OV-CCA และ
ขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลของ อปท.ในพื้นที่ มาเป็นข้อมูลนำเข้าในการพิจารณา จน
ได้ข้อตกลงร่วมกัน คือมีเป้าหมาย หลัก ได้แก่ ลดการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับ เจ้าหน้าที่มีศักยภาพในการตรวจ
คัดกรองพยาธิใบไม้ตับ มีระบบบำบัดสิ่งปฏิกูล และประชาชนกลุ่มเสี่ยงได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดี
ด้วยวิธีการอัลตราซาวด์ โดยปัจจัยหลักๆ ของการเจ็บป่วยและเสียชีวิต พบว่า มาจากการกินปลาดิบ ปลา
ดิบ และการกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสม สรุปจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ได้แก่ 1) ปลาปลอดภัย 2)
คนปลอดภัย 3) คัดกรองพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี 4) การส่งต่อและรักษา 5) ระบบสนับสนุน พร้อมทั้ง
กำหนดกลยุทธ์ “พลังชุมชน ปลอดภัย ปลอดภัย สุขภาพดี” ในการดำเนินงาน โดยจัดทำเป็นแผนภาพ
(Flow Chart) ของกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงการมุ่งเน้นผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย จากนั้นจึงจัดทำ
เป็นสารสนเทศนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) พิจารณาให้ความเห็น
ต่อเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งเมื่อสร้างเป้าหมายร่วมกันชัดเจนแล้ว ประธาน
คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) จึงได้ดำเนินการสื่อสารคืบข้อมูลสภาพปัญหา โดยใช้
หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence Based) ไปยังบุคลากรระดับต่างๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับเป้าหมายที่มีอยู่ และ
กระตุ้นให้เกิดความ ร่วมมือในการดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพใน
การสื่อสาร ได้ใช้ข้อมูลประกอบการ ตัดสินใจ โดยใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การวางแผน
แก้ไขปัญหา ร่วมกัน ให้ผู้เข้าประชุมทบทวนวิเคราะห์สภาพปัญหาพื้นฐานในชุมชนโดยมุ่งให้เกิดการพัฒนา
ดำเนินงานร่วมกันจากความคาดหวังหรือสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้นในอนาคตร่วมกัน โดยใช้ข้อมูลจากประสบการณ์
ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนและองค์ความรู้ด้านวิชาการที่ถูกต้อง แสดงความคิดเห็น พิจารณามาตรการ/แนว
ทางการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีการพบปะพูดคุย กับบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน/แต่ละระดับ รวมถึงการ

สื่อสารผ่านทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ที่ทันสมัย ได้แก่ เฟสบุ๊ก (Facebook) กลุ่มไลน์ (Line) เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรมีการรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง 1 ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการของโครงการควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ

ขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการ	ผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ	กรอบเวลาที่ใช้ในการวางแผน	หมายเหตุ
1. แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี	คณะกรรมการ พชอ.อำเภอศรีรัตนะ	2 วัน	1. รวบรวมเอกสารแผนงานต่าง ๆ กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และวางแผนในการดำเนินงาน
2. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อมาพิจารณากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และวางแผนในการดำเนินงาน	1. ประชุมคณะทำงานควบคุมโรค อำเภอศรีรัตนะ 2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด	20 วัน	2. ประชุม.คณะทำงานควบคุมโรค อำเภอศรีรัตนะ 2 ครั้ง
3. ประชุมระดมสมอง ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และวางแผนในการดำเนินงาน	ประชุมคณะทำงานควบคุมโรคอำเภอศรีรัตนะ	20 วัน	ประชุมไม่เป็นทางการ 3 ครั้ง
4. นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ให้ความเห็นชอบ	1. คณะกรรมการ พชอ.ศรีรัตนะ 2. คณะทำงานควบคุมโรคอำเภอศรีรัตนะ	30 วัน	3. สรุปสาระสำคัญและจัดทำเอกสาร
5. จัดเวทีคืนข้อมูลแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	1. ประธาน พชอ.ศรีรัตนะ 2. คณะทำงานควบคุมโรคอำเภอศรีรัตนะ 3. ภาควิชาเครือข่ายภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง	1 วัน	

ขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการ	ผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ	กรอบเวลาที่ใช้ในการวางแผน	หมายเหตุ
6. จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการฯ ฉบับ สมบูรณ์ เผยแพร่ให้หน่วยงานถือปฏิบัติ	คณะทำงานควบคุมโรค อำเภอศรีรัตนะ	20 วัน	
	รวม	3เดือน	

ผลที่ได้ คือ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ ที่ลั่นกรองตามขั้นตอนมาจาก กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง มีรายละเอียดดังนี้

เป้าหมาย

เป้าหมายให้ประชาชนอำเภอศรีรัตนะ คุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยไร้ไข้ไม่ดับและมะเร็งท่อน้ำดี

ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. ปลาปลอดภัย ลดการปนเปื้อนของเชื้อโรคและไซยาไนด์ต่างๆ ในปลา ดังนี้
ปลาร้าสุกปลอดภัย ดำเนินการ คือ

- สร้างการรับรู้การไม่กินปลาดิบ สร้างความเข้าใจเรื่องโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
- รมรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับวิธีการทำปลาร้าปลอดภัยอย่างต่อเนื่องทุกช่องทาง
- สนับสนุนการผลิตปลาร้าปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
- ส่งเสริมให้ผู้บริโภคเลือกซื้อปลาร้าที่มีคุณภาพ ปลอดภัย จากแหล่งผลิตที่ได้มาตรฐาน

พัฒนาระบบบำบัดสิ่งปฏิกูล ดำเนินการดังนี้

- ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของระบบบำบัดสิ่งปฏิกูล
- พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการจัดสิ่งปฏิกูล โดยการขับเคลื่อนองค์การปกครองส่วน

ท้องถิ่น (อปท.) เทศบาลตำบลศรีรัตนะ ซึ่งมีระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลประเมินตามมาตรฐาน (EHA3002) และการจัดระบบส่งสิ่งปฏิกูลที่ปลอดภัย มีคุณภาพ

อาหารปลอดภัย ดำเนินการดังนี้

- ให้ความรู้ประชาชนเรื่องกินอาหารปลอดภัย ไร้พยาธิใบไม้ตับ
- สนับสนุนให้สถานประกอบการจำหน่ายอาหาร ปฏิบัติตามหลักสุขาภิบาลอาหาร
- มีหน่วยงานตรวจสอบและควบคุมคุณภาพอาหารอย่างสม่ำเสมอ
- รมรณรงค์ร้านค้าส้มตำปลาร้าสุก งานบุญปลาร้าสุก งานส่วนราชการปลาร้าปรุงสุก

2. คนปลอดภัย

รับประทานอาหารสุก ดำเนินการ คือ

-สร้างกระบวนการรับรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของการรับประทานอาหารสุก ปรับพฤติกรรมบริโภคปลาน้ำจืดมีเกล็ดแบบดิบๆ สุกๆ ปลาจืด ปลาต้มที่มีพยาธิ และส่งผลให้เสี่ยงเป็นมะเร็งท่อน้ำดีในอนาคตได้

- สนับสนุนให้โรงเรียน โรงพยาบาล และสถานที่ราชการ ประงอาหารให้สุกก่อนจำหน่าย
รักษาความสะอาดส่วนบุคคล ดำเนินการ คือ

- ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวรักษาความสะอาดส่วนบุคคล เช่น ล้างมือด้วยสบู่ก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง การล้างมือด้วยสบู่หลังการขับถ่ายทุกครั้ง ผู้ประกอบอาหารของครัวเรือนล้างมือด้วย สบู่ก่อนการประกอบอาหารทุกครั้ง

ขับถ่ายลงส้วมและจัดการสิ่งปฏิกูล ดำเนินการ คือ

- ให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องพฤติกรรมกรขับถ่ายที่ถูกต้อง และจัดการสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้อง เช่นการขับถ่ายอุจจาระลงส้วมทุกครั้ง และการดูแล สภาพท่อน ระบายสิ่งปฏิกูล ถึงเก็บกักไม่รั่ว

แตกหรือชำรุด

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่ง ควบคุม กำกับ และอนุญาต รถที่เข้าจัดการสิ่งปฏิกูลในพื้นที่ ตามมาตรฐานที่กำหนด

ส่งตรวจอุจจาระ ดำเนินการ คือ

- รณรงค์ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนส่งอุจจาระตรวจหาไข่พยาธิ

- อสม.ประจำคุ้มในครัวเรือนที่รับผิดชอบรวบรวมส่งเจ้าหน้าที่

ปฏิบัติตามคำแนะนำเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ดำเนินการ คือ

- แจกสติ๊กเกอร์ วาระ/มาตรการ ของอำเภอศรีรัตนะ เพื่อให้ระดับครัวเรือนรับทราบ

- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ อสม.ประจำคุ้มให้ข้อมูล ความรู้และความเข้าใจเรื่องโรคพยาธิใบไม้

ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีในครัวเรือนที่รับผิดชอบ

3. คัดกรองพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

- ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ได้รับการตรวจคัดกรอง OV 100%

- ตรวจอุจจาระเพื่อคัดกรอง OV ประชาชน 15 ปีขึ้นไปในพื้นที่เป้าหมาย

- ตรวจคัดกรอง CCA ในประชาชนกลุ่มเสี่ยงที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ด้วยวิธีอัลตราซาวด์ตามเป้าหมายกรมควบคุมโรค

4. ระบบการส่งต่อและรักษา

- ตรวจคัดกรอง CCA ในประชาชนกลุ่มเสี่ยงที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ด้วยวิธี

อัลตราซาวด์ หากตรวจพบความผิดปกติ หรือสงสัย CCA จะได้รับการส่งต่อเข้าสู่ระบบการรักษา

ในสถานพยาบาล

- ผู้สงสัย CCA ได้รับการ Dx. & รักษา Rx. อย่างเป็นระบบ

- มีระบบการรับ ส่งต่อผู้ป่วย จากรพ.สู่ชุมชน โดยมีทีมดูแลแบบ ผสมผสานทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน & แพทย์ทางเลือก

5. ระบบสนับสนุน

- มีตัวชี้วัด และมาตรการในการดำเนินงาน

- ขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านระบบ พชอ. ที่เข้มแข็ง
- การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง

กลยุทธ์ “พลังชุมชนคนศรีรัตนฯ ลดการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับ สร้างทักษะความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) เจ้าหน้าที่มีศักยภาพในการตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ มีระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน และประชาชนกลุ่มเสี่ยงได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดีด้วยวิธีอัลตราซาวด์”

เป็นกลวิธีที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาโดยเริ่มต้นจากระดับบุคคล /ชุมชน/ตำบล ที่สามารถควบคุมปัจจัยต่างๆ ได้ง่าย เช่น การทำประชาคมกำหนดข้อตกลงร่วมกัน หรือการใช้มาตรการทางสังคมต่าง ๆ กำหนดเรื่องอาหารต้องปรุงสุก อาหารที่ปรุงด้วยปลาร้าต้องสุก เช่น ส้มตำ แจ่ว เมี่ยง ลาบปลา ในงานบุญของผู้นำชุมชนหรืองานราชการ การรณรงค์ตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับครอบคลุมทุกพื้นที่ การให้ความรู้ผ่านทุกช่องทาง เช่น การประชุม อสม. การประเมินร้านส้มตำปลาร้าสุก การเฝ้าระวังการกำจัดสิ่งปฏิกูลนอกบ่อบำบัด การค้นหากลุ่มเสี่ยงและการตรวจคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดีด้วยวิธีอัลตราซาวด์ เมื่อพบว่างานบุญของผู้นำชุมชน ข้าราชการ หรืองานราชการ ปรุงอาหารด้วยปลาร้าดิบ ได้แจ้งและเตือนเพื่อให้เกิดมาตรการด้านสังคม การคืนข้อมูลผลการตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับและรับการรักษาทุกราย การใช้มาตรการด้านกฎหมายเมื่อทั้งสิ่งปฏิกูลในพื้นที่สาธารณะ สร้างช่องทางการสื่อสารด้านการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับให้กับทุกคนในชุมชน ทราบถึงปัจจัยที่สามารถป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับและท่อน้ำดี ใช้มาตรการองค์กรในการเสริมแรงด้านสังคม ในการชื่นชมและประชาสัมพันธ์ร้านอาหาร “ส้มตำปลาร้าสุก” คืนข้อมูลผลการอัลตราซาวด์ เป็นการป้องกันและรักษาโรคได้ในระยะเริ่มต้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านจุลทรรศน์กร เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความพร้อมในการคัดกรอง และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอศรีรัตนฯ ทราบเพื่อการพัฒนากระบวนการ และร่วม ตรวจสอบและวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น อันนำไปสู่เป้าหมายให้ประชาชนอำเภอศรีรัตนฯ “คุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยจากพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี”

2.2 การติดตามผลของการบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Targets) และการรายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ

อำเภอศรีรัตนฯ มีการกำหนดแนวทางการประเมินและควบคุมการดำเนินงาน ตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ ซึ่งได้มีกระบวนการในการติดตามผลการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์และสิ่งที่ต้องการควบคุม เช่น งบประมาณ เวลา ผลผลิต
- 2) กำหนดเกณฑ์และมาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จ
- 3) วัดผลการปฏิบัติงาน เช่น ข้อมูลสถิติตาม เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 4) เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานว่าตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่
- 5) ปรับปรุงแก้ไข เช่น การเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน ปรับแผนการ ดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ซึ่งอำเภอศรีรัตนฯ ได้จัดให้มีการดำเนินการตามกระบวนการติดตามผลการดำเนินงานที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดให้มีการถอดบทเรียนจากการดำเนินงานในทุกครั้งที่มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ และการถอดบทเรียนร่วมกัน เช่น กลุ่มเสี่ยงพยาธิใบไม้ตับส่งอุจจาระ แต่พบว่าการนำอุจจาระมาส่งตรวจคัด

กรองค้นหาพยาธิใบไม้ตับจำนวนน้อย อาจเกิดจากการกำหนดวันส่งอุจจาระเพียง 1 วัน และการตรวจอุจจาระเพื่อกรองค้นหาพยาธิแยกสถานบริการ ซึ่งมีนักจุลทัศน์การน้อยเกิดความล่าช้า จึงปรับกระบวนการทำงานจากเดิม ผลจากการประชุมถอดบทเรียนลงความเห็นร่วมกันว่าควรปรับเปลี่ยนรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบท คือ จัดให้มีการขยายระยะเวลาส่งอุจจาระเพิ่มขึ้นเป็น 3-5 วัน ทำให้ประชาชนมีเวลาในการเก็บอุจจาระเพื่อส่งตรวจคัดกรอง จัดให้มีกิจกรรมตรวจคัดกรองค้นหาพยาธิใบไม้ตับในภาพรวมอำเภอ และขอเชิญนักจุลทัศน์การในแต่ละสถานบริการร่วมตรวจค้นหาพยาธิใบไม้ตับ ซึ่งส่งผลต่อการความทันเวลาในการตรวจคัดกรอง เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างปฏิบัติงานเกิดความสามัคคีของบุคลากร จัดทำประชาคมหมู่บ้าน ชี้แจงมาตรการ และผลักดันเข้าสู่การเป็นธรรมนูญตำบล พร้อมทั้งเป็นการเสริมพลังให้มีการขับเคลื่อนในระดับตำบล คือ ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนไม่รับประทานปลาดิบ ปลาจืด ส่งเสริมให้มีการจัดงานบุญปลาร้าสุกในชุมชน และออกประเมินร้านอาหาร (ร้านส้มตำปลาร้าสุก) กำหนดมาตรการด้านกฎหมายในการใช้ระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการตัดวงจรการเกิดพยาธิใบไม้ตับ ลดการปนเปื้อนของเชื้อโรคและไข่พยาธิต่างๆ โดยเฉพาะพยาธิใบไม้ตับที่จะปนเปื้อนลงในสู่แหล่งน้ำ ซึ่งเป็นวงจรและสาเหตุการป่วยด้วยโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดี

เมื่อได้ข้อมูลสรุปอ้างอิงที่มีความชัดเจนแล้วจึงได้จัดทำเป็นรายงานผลการดำเนินงานตามรายประเด็น รายงานผลต่อคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอศรีรัตนะ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะต่อ ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ และขยายขอบเขตเชื่อมโยงกับประเด็นที่พบในเรื่อง ของกลุ่มติดเชื้อพยาธิตัวตืด ซึ่งพบการติดเชื้อเป็นลำดับถัดไป ย ซึ่งจะนำเข้าสู่กระบวนการป้องกันแก้ไขต่อไป

หมวด 3 การมุ่งเน้นประชาชน (People focus)

3.1 ระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการบริการประชาชนที่ทันสมัย รวดเร็วและเข้าถึงในทุกระดับ

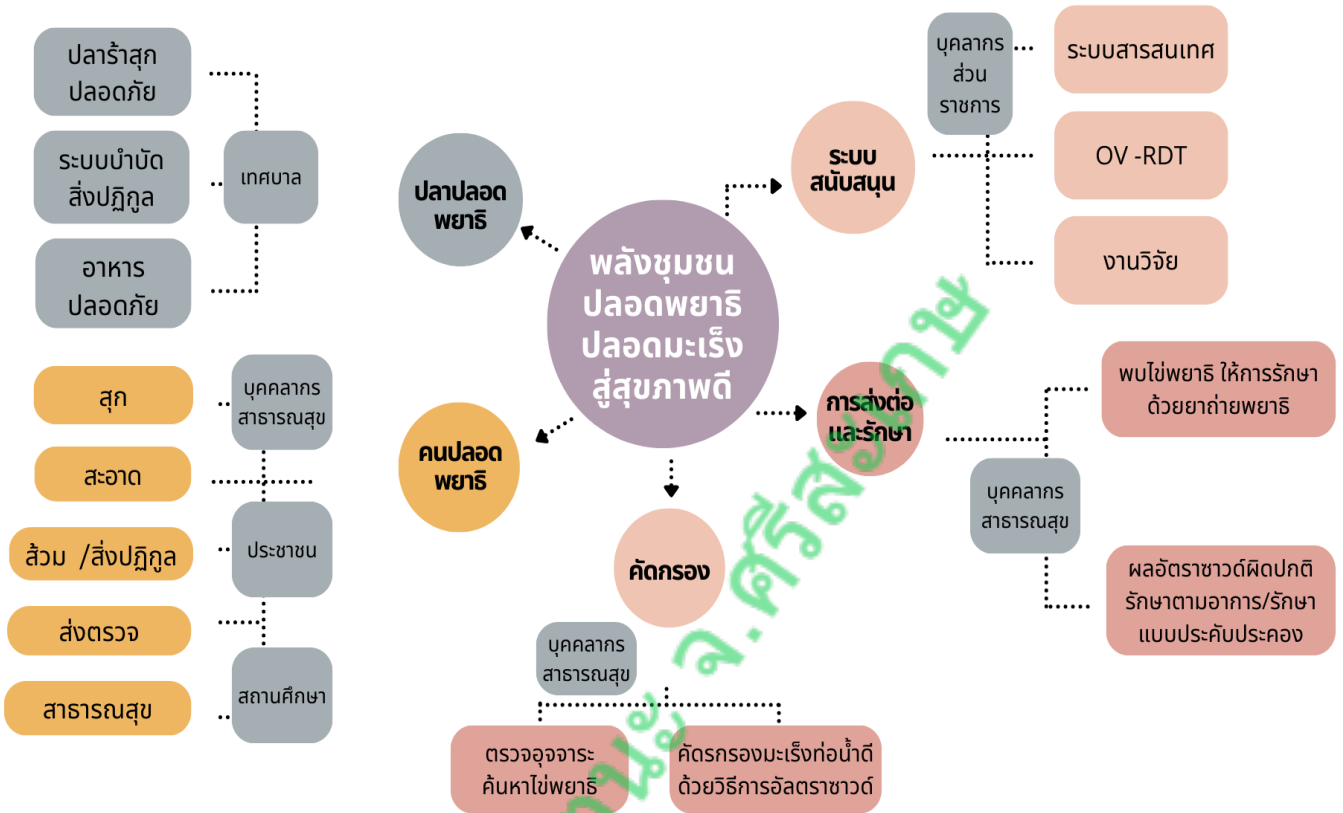
อำเภอศรีรัตนะ มีการมุ่งเน้นประชาชน (People focus หรือ Customer focus) โดยการจัดทำระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการบริการประชาชนที่ทันสมัย รวดเร็วและเข้าถึงในทุกระดับเริ่มตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการ ประชาคมรับฟังสภาพปัญหา รับฟังข้อเสนอแนะทั้งเป็นทางการ/ไม่เป็นทางการ การถอดบทเรียน เรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางต่างๆ และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเครือข่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์และนำไปใช้เป็นการวางแผนในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับและการเกิดมะเร็งท่อน้ำดีในผู้ป่วยนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานในการกำหนดการคัดกรองมะเร็งท่อน้ำดีร่วมกับการรณรงค์แก้ไขพยาธิใบไม้ตับจากการประกาศเป็น “วาระคน อีสาน กำจัดปัญหาพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี” โดยกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับมหาวิทยาลัย ขอนแก่นได้ร่วมกันผลักดันวาระ “พยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี” เข้าสู่การประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ และมีมติรับรองเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2557 ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 7 พฤษภาคม 2558 ทำให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ “ทศวรรษกำจัดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับและ มะเร็งท่อน้ำดี” ปี 2559 - 2568 ภายใต้วิสัยทัศน์ ภายในปี 2568 ประชาชนคนไทยในทุกหมู่บ้าน ปลอดภัยจากโรคพยาธิใบไม้ตับ ผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีมีจำนวนลดลงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยกรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุขเป็นแกนกลางประสานความร่วมมือในหลายภาคส่วนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐเอกชนหน่วยงานศึกษาวิจัยโรคมะเร็งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภาคีเครือข่ายภาคประชาชนทั้งนี้เพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนให้เด็กเยาวชนและประชาชนในพื้นที่เสี่ยงทั่วประเทศได้ปลอดภัยจากพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อีกทั้งจังหวัดศรีสะเกษ กำหนดวาระ 10 +1 ซึ่ง 1 ใน 10 มีวาระคนศรีสะเกษปลอดมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี

อำเภอศรีรัตนะ ได้ดำเนินตอบสนองนโยบายกระทรวงสาธารณสุขและจังหวัดศรีสะเกษ โดยดำเนินโครงการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับอย่างต่อเนื่องโดยเน้นการตรวจคัดกรองไขพยาธิใบไม้ตับในอุจจาระในกลุ่มเสี่ยงและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับโรคพยาธิใบไม้ตับในตำบลเสี่ยงสูงตำบลละ 1 หมู่บ้านเสี่ยงสูง พบแนวโน้มอัตราความชุกโรคพยาธิใบไม้ตับระดับอำเภอในปี 2562 - 2566 พบความชุกโรคพยาธิใบไม้ตับร้อยละ 1.88, 1.59, 0.48, 0.67 และ 0.97ตามลำดับ อัตราความชุกของโรคพยาธิใบไม้ตับแยกรายสถานบริการดังนี้

สถานบริการ	อัตราความชุก	หมู่บ้านที่ตรวจพบพยาธิใบไม้ตับสูงสุด	อัตราความชุก
รพ.สต.บ้านโคก	0.77	บ้านกันจาน	6.45
รพ.สต.บ้านพิงพวยใต้	0.09	บ้านห้วย	1.12
รพ.สต.บ้านศรีสุข	9.80	บ้านบัวน้อย	7.75
รพ.สต.บ้านศรีพะเนา	0.71	บ้านโนนสวน	2.91
รพ.สต.บ้านโนนงาม	2.44	บ้านโนนแก	3.79
รพ.สต.บ้านจะกอง	1.43	บ้านศรีสว่างพัฒนา	4.27

เมื่อวิเคราะห์รายสถานบริการพบอัตราความชุกโรคพยาธิใบไม้ตับสูงสุดในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านศรีสุข หมู่บ้านที่พบอัตราความชุกสูงสุดคือบ้านบัวน้อย ร้อยละ 7.75 ผู้ตรวจพบไข่พยาธิใบไม้ตับส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 100 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 100 เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอศรีรัตนะจึงได้ดำเนินการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอศรีรัตนะเพื่อประเมินสภาพปัญหาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงรับประทานอาหารที่ทำจากปลา น้ำจืดมีเกลือดิบๆ หรือสุกๆ ดิบๆ บ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 72 เมนูอาหารส่วนใหญ่รับประทาน ส้มตำปลา ร้าดิบ มีพฤติกรรมถ่ายอุจจาระนอกส้วมขณะไปที่ไร่นา ทำสวน หรือทำนา ร้อยละ 2 และพบว่าแต่ละหมู่บ้านยังไม่มีกิจกรรมป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องที่เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นต้นแบบการดำเนินงานป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับให้ปลอดโรคพยาธิใบไม้ตับให้เกิดความยั่งยืนจากรูปแบบการดำเนินงานป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับข้างต้นจำเป็นต้องใช้กระบวนการพัฒนาที่อาศัยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนตามศักยภาพในทุกขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่อำเภอศรีรัตนะ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนเพื่อให้ทุกภาคส่วนและประชาชนในพื้นที่ร่วมรับทราบปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงของโรคพยาธิใบไม้ตับในระดับพื้นที่และร่วมวางแผนและพัฒนา

แบบการดำเนินงานป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับอย่างเข้มแข็งเป็นระบบเกิดประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน และเกิดความยั่งยืนด้วยเทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC)

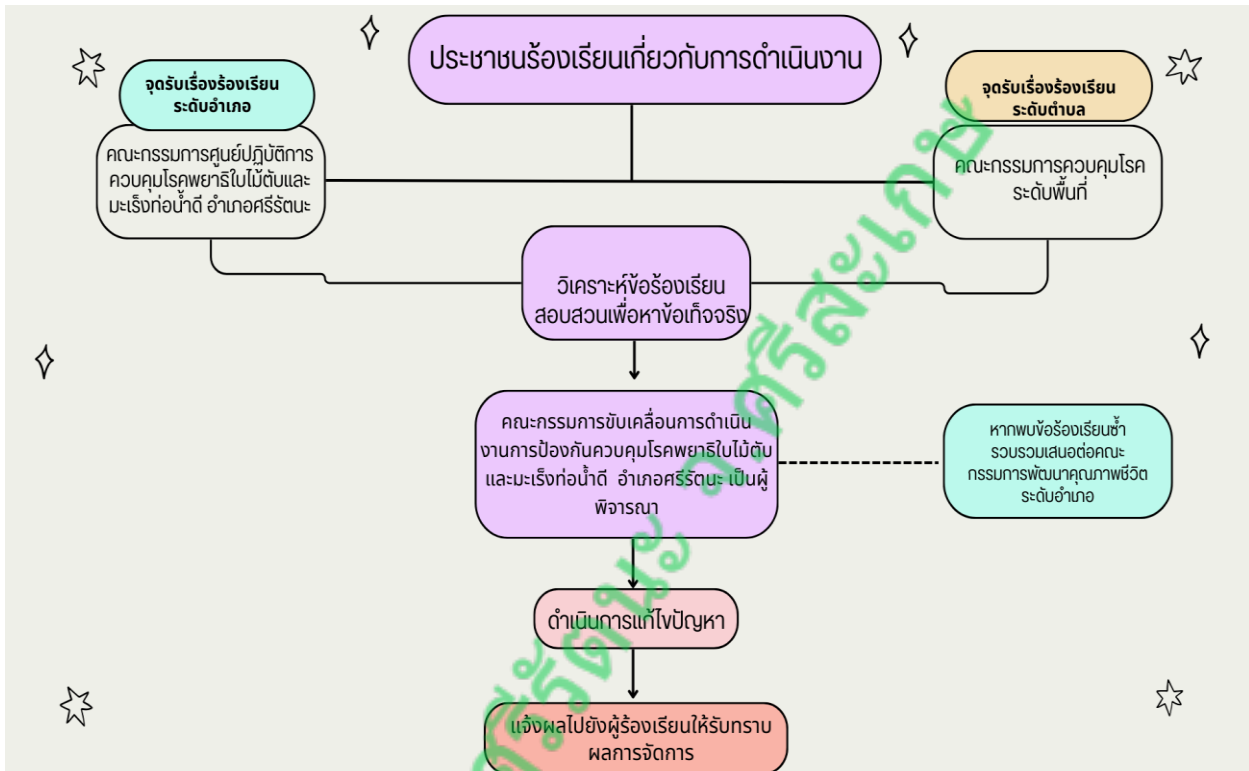
3.2 การประเมินความพึงพอใจ และความผูกพันของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

อำเภอศรีรัตนะ กำหนดแนวทางการประเมินความพึงพอใจ และความผูกพันของกลุ่มผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการเรื่องร้องเรียนการให้บริการ โดยการกำหนดจุดร้องเรียนไว้ในแต่ละระดับ ได้แก่ ระดับอำเภอ มีจุดรับเรื่องร้องเรียน ณ ที่ว่าการอำเภอศรีรัตนะ/โรงพยาบาลศรีรัตนะ/สำนักงานสาธารณสุขอำเภอศรีรัตนะ และระดับตำบลกำหนดจุดรับเรื่องร้องเรียนเรื่องบริการ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพทุกแห่ง/สถานีสุขภาพทุกหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ ให้สามารถร้องเรียนผ่านผู้บริหารทุกระดับได้ เช่น นายอำเภอ/ผู้อำนวยการโรงพยาบาล/สาธารณสุขอำเภอ และมอบหมายผู้รับผิดชอบในการรับเรื่องร้องเรียน รวบรวมข้อร้องเรียนด้านบริการจากกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียวิเคราะห์ข้อร้องเรียนเพื่อรับทราบสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมโรคหนองพยาธิใบไม้ตับ และมะเร็งท่อน้ำดีอำเภอศรีรัตนะ และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอศรีรัตนะ

เพื่อร่วมกันหาแนวทางการจัดซื้อร้องเรียนเรียนด้านการบริการ และมอบหมายผู้รับผิดชอบในการปรับปรุง พร้อมทั้งแจ้งผลกลับไปยังผู้ร้องเรียนให้รับทราบผลการจัดการ

**ขั้นตอนการรับเรื่องร้องเรียนคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคหนองพยาธิใบไม้ตับและ
มะเร็งท่อน้ำดีอำเภอศรีรัตนะ**

การวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

อำเภอศรีรัตนะ มีแนวทางดำเนินการในการวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยระบุสิ่งที่วัดผลผลิตและบริการที่จะวัดความพึงพอใจ เช่น ด้านการให้ความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ด้านการบริการทางด้านสาธารณสุข ด้านการประเมินผลซึ่งมีการกำหนดวิธีและเครื่องมือในการวัดความพึงพอใจให้สอดคล้องกับผลผลิตบริการแต่ละประเภทรวมถึงกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น วัดความพึงพอใจในบริการทางด้านสาธารณสุขโดยการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจและการสุ่มสัมภาษณ์จากนั้นมีการสำรวจความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียวิเคราะห์ผลและนำข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจไปปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้เกิดการบริการ “เหนือความคาดหมาย” อันเป็นการสร้างความประทับใจและภาพลักษณ์ที่ดี เช่น เมื่อตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ จะได้รับทราบผลและการรักษาการตรวจภายใน 24 ชั่วโมง เมื่อผลการคัดกรองมะเร็งตับด้วยอัลตราซาวด์ จะได้รับทราบผลและแจ้งขั้นตอนการรักษา

ส่งต่อทันที เป็นต้น นอกจากนี้ มีการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการ มาใช้ในการปรับปรุง การบริการให้ดีขึ้น รวมทั้งเพื่อให้เกิดนวัตกรรม และเพิ่มความพึงพอใจให้กับ ผู้รับบริการ มีการลดความไม่พึง พ้อใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้รับบริการและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ไม่ พึงพอใจเป็นกรณีพิเศษ เพื่อรักษาภาพลักษณ์ขององค์กรตามสถานการณ์ อำเภอศรีรัตนะ มีวิธีในการหาและใช้ ข้อมูลเปรียบเทียบด้านความพึงพอใจ โดยมีการเลือกคู่เปรียบเทียบใน 2 ลักษณะ คือ การ เปรียบเทียบกับ หน่วยงานที่มีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Best Practice) และการเทียบผลการดำเนินการกับค่า เป้าหมาย (Goal Setting) มีการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายขององค์กรที่มีผลการดำเนินการที่ดีมีการเคราะห์หาปัจจัยความสำเร็จของคู่ เปรียบเทียบวิเคราะห์ Gap (สมรรถนะ) ระหว่างองค์กรกับคู่เปรียบเทียบ (อำเภอพยุห์) และนำผลการ วิเคราะห์มาปรับปรุงการให้บริการด้านการสาธารณสุข

อำเภอศรีรัตนะ มีวิธีการในกระบวนการทบทวนปรับปรุงการวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการและ ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียโดยศึกษาเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น (Benchmarking) ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ถึง กระบวนการวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการสอบถามความคิดเห็นจาก ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับกระบวนการวัดความ พึงพอใจ เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็น ถึงกระบวนการวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มใน การสร้างเครื่องมือวัดความพึงพอใจใหม่ๆ เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน เพื่อนำผลไป ปรับปรุงการดำเนินงาน ซึ่งมีการกำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกพื้นที่

หมวด 4

การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

(Measurement/Analysis & Knowledge management)

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหา และตอบสนองทันเวลา อย่างมีประสิทธิภาพ

อำเภอศรีรัตนะ มีการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา และตอบสนองทันเวลา อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดดังนี้

การวัดผลการดำเนินการ

อำเภอศรีรัตนะ มีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อใช้ในการติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึง ประสิทธิภาพของการดำเนินงานในเชิงระบบทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ โดยเลือกตัวชี้วัดที่มีผลต่อความสำเร็จของการ แก้ไขปัญหา เช่น ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ ครอบคลุมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงาน ข้อมูลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ ข้อมูลความต้องการ ความพึงพอใจ การร้องเรียนจากผู้รับบริการ ข้อมูล ความพึงพอใจของคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ที่ร่วมปฏิบัติงาน ทุกระดับ มีการเลือกใช้ข้อมูลที่สนับสนุนการตัดสินใจโดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลกระทบ เช่น นโยบายทางส่วนกลาง วาระจังหวัดศรีสะเกษ ด้านความคิดเห็น และความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ มีสาธารณสุขอำเภอเป็นเลขานุการ ซึ่งทำหน้าที่รายงานสถานการณ์ตัวชี้วัดสำ เร่งด่วน รุนแรง เช่น การรายงานการอุบัติการณ์การเกิดโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดีในพื้นที่ ความชุกจากการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับ ผลการคัดกรองมะเร็งตับและท่อน้ำดีด้วยการตรวจอัลตราซาวด์ และข้อมูลผู้เสียชีวิตจากโรคมะเร็ง นำมา ประมวลผล เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการระบาด ความชุกของโรค และอัตราตายที่พบบจากโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี ให้ความครอบคลุมมากที่สุด มีความถูกต้อง เพื่อใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน มีการทบทวน ผล และเลือกองค์กรที่ใช้เทียบเคียงโดยเลือกจากหน่วยงานที่มีขนาด ความรับผิดชอบ และบริบทคล้ายกัน เป็นต้น เทียบเคียงโดยสื่อสารกับ ผู้เกี่ยวข้อง และร่วมกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนเพื่อปรับปรุงและดำเนินการ นำผล มาวิเคราะห์ หาปัจจัยแห่ง ความสำเร็จมาปรับปรุงกระบวนการทำงานหรือสร้างนวัตกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นใน องค์กร เช่น การปลูกฝังพฤติกรรมกรมการบริโภคในกลุ่มเด็กวันเรียน สร้างกระแส ประชาสัมพันธ์และเชิญชวน บริโภคส้มตำปลาร้าสุก กับผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมิน “ส้มตำปลาร้าสุก” บูรณาการกับงานควบคุมโรค ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน ชุมชน โดยจัดการจัดให้มีการมอบใบประกาศ “ร้านส้มตำปลาร้าสุก” ในที่ ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นการเสริมแรงทางบวกให้กับผู้ประกอบการ และสร้างกระแสพฤติกรรมกรมการ บริโภคผ่านสื่อบุคคล สังคม พร้อมทั้งมีวิธีปรับปรุงระบบ การวัดผลการดำเนินการให้เหมาะสมและทันสมัย บูรณาการกับงานตามนโยบายอื่นๆ โดยทบทวนเป้าหมาย และกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจาก กิจกรรมและตัวชี้วัดที่ต้องดำเนินการใน แผนปฏิบัติงานประจำปี

อำเภอศรีรัตนะ จัดระบบการวัดผลการดำเนินการ มีความไวในการบ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลง ด้านสื่อและสารสนเทศที่รวดเร็ว ทั้งจากภายนอกและภายใน โดยทบทวนวิธีการวัดผลการดำเนินงานในปี

ที่ผ่านมาเพื่อปรับปรุงแนวทางการวัดผลการ ดำเนินการในปีปัจจุบัน มีการสอบถามข้อมูลจากหน่วยงาน ที่รับผิดชอบทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหา นำมาปรับปรุงมีการติดตาม และประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลใช้ในการกำกับ ติดตาม เร่งรัดผลการปฏิบัติงานได้ตรง และถูกต้อง

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

อำเภอศรีรัตน์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการทบทวนผลการดำเนินงาน โดยนำไปใช้ในการ วางแผน เชิงกลยุทธ์ โดยนำผลการปฏิบัติงานและประเด็นปัญหาของการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ และ แผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้น เพื่อดูแนวโน้มของผลการดำเนินงานและสาเหตุของปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขต่อ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอศรีรัตน์ เพื่อพิจารณาการปรับปรุงแนวทางการ ปฏิบัติงาน ปัจจุบัน และการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสม พร้อมทั้งได้นำข้อมูลผลการประเมิน และร่วมกัน กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา และจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูล นำผลการ วิเคราะห์ข้อมูล และสารสนเทศผลการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการวางยุทธศาสตร์ และประเด็น พชอ.ในปีต่อไป

4.2 การจัดการความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา การจัดการความรู้

อำเภอศรีรัตน์ โดยคณะกรรมการของคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรค พยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตน์ กำหนดวิธีการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดการรวบรวมและ ถ่ายทอดความรู้ของบุคลากรเครือข่ายการดำเนินงาน การรับ การถ่ายทอดความรู้ที่มีประโยชน์จากผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการแสวงหาความรู้และ การแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ โดยสร้างกระบวนการ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ให้เกิดขึ้น โดยมีการพัฒนาความรู้เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ประเด็นยุทธศาสตร์ “Education : การให้ความรู้และประชาสัมพันธ์”

องค์ความรู้ที่จำเป็น (K) “การป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี”

กระบวนการ จัดการความรู้	กิจกรรม
1. การบ่งชี้ความรู้	1.1 จัดการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตน์ ซึ่งมีวาระการทำ KM กำหนดองค์ความรู้ที่จำเป็น เรื่อง การป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ประกอบด้วย พยาธิสภาพของโรค การระบาดของโรค ความชุก/การป้องกันและควบคุมโรค การคัดกรอง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 1.2 รายงานผลการประชุม

<p>2.การสร้างและแสวงหาความรู้</p>	<p>2.1 คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ แสวงหาความรู้ในเรื่องต่างๆ จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ตำรา งานวิจัย ฐานข้อมูล เว็บไซต์ ให้ได้ข้อมูลเพื่อมาวางแผนในการจัดหาความรู้</p> <p>2.2 คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ที่มีความรู้ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ</p>
<p>3.การจัดการความรู้</p>	<p>3.1 รวบรวมความรู้ที่ได้จากการไปค้นคว้าเพิ่มเติมนำมาจัดเป็นหมวดหมู่และจัดทำ ฐานข้อมูลเป็น Knowledge Base การให้ความรู้และประชาสัมพันธ์การป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี</p> <p>3.2 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับ การเกิดโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี ผลการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ ความชุกของโรค</p>
<p>4.การประมวลผลและการกลั่นกรองความรู้</p>	<p>จัดประชุมระดมความคิดเห็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ ด้านการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี เพื่อพิจารณาความรู้ และพิจารณาการคืนข้อมูล ให้กับประชาชน ร่วมกันประมวลและกลั่นกรองความรู้ โดยพิจารณารูปแบบและภาษาให้เป็นมาตรฐาน เดียวกัน เรียบเรียงให้ทันสมัย เข้าใจง่าย</p>
<p>5. การเข้าถึงความรู้</p>	<p>นำความรู้ที่ได้รับจากการประมวลผล มากลั่นกรองความรู้พัฒนาเข้าสู่ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูล ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สปอตประชาสัมพันธ์ บายคัทเอ๊าท์ เสียงตามสาย สติกเกอร์ เว็บไซต์ เฟสบุ๊คประชาสัมพันธ์ ไลน์กลุ่ม</p>

กระบวนการ จัดการความรู้	กิจกรรม
6. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้	<p>6.1 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ กับ ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ชมรม อสม. คณะกรรมการ พชอ. ร่วมกันวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความสำเร็จต่อสุขภาพด้านการป้องกันและควบคุมโรคมะเร็ง ท่อน้ำดี</p> <p>6.2 ทิมเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกัน ควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ทำเอกสารสรุปองค์ความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำ KM</p>
7. การเรียนรู้	<p>การประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้ที่สนใจเข้าร่วมการเรียนรู้ และนำความรู้เข้าไป ปฏิบัติได้</p> <p>1) การจัดเวทีชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดเห็น ถึงการดำเนินการที่ เหมาะสมใน แต่ละพื้นที่</p> <p>2) จัดเวทีเรียนรู้กับผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 7 ตำบล เรื่อง การป้องกันควบคุมโรค พยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี</p>

อำเภอศรีรัตนะ มีการนำกระบวนการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management) มาเชื่อมโยง เพื่อสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงเสริมสร้างสภาพแวดล้อมด้านอาหาร พฤติกรรมการบริโภค มาตรการทางกฎหมายในการทิ้งสิ่งปฏิกูล ทำให้กระบวนการจัดการความรู้สอดแทรก บูรณาการ หมุนต่อไป ได้อย่างต่อเนื่อง และทำให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพ โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง

หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร

(Workforce focus)

5.1 แผนพัฒนาบุคลากรและทีมงานเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ

อำเภอศรีรัตนะ มีการจัดระบบงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานในทุกกระดับเกิดความร่วมมือ การพัฒนาภารกิจและโครงสร้างการบริหารจัดการระบบป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับของอำเภอศรีรัตนะ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบควบคุมโรคและภัยสุขภาพโดยเน้นที่การพัฒนาหน่วยงานหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ โดยมอบหมายผู้รับผิดชอบดูแลและพัฒนาระบบ ป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับของอำเภอศรีรัตนะให้เป็นระบบ มีคุณภาพ และมีขีดความสามารถในการดำเนินงาน เป็นไปตามหลักการ ดังนี้

1. ประชาชน ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น เป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด และเป็นฐานของการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ
2. หน่วยงานทุกหน่วยที่เป็นภาคีเครือข่าย มีบทบาทชัดเจนและทำงานประสานงาน และบูรณาการงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. แนวทางการดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของบริบท สภาพปัญหาของพื้นที่และวิชาการ
4. มีแผนการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ทันต่อสถานการณ์

อำเภอศรีรัตนะมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Resultsbased management) โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคคลภายในคือเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในอำเภอและภายนอกพื้นที่คือประชาชนผู้มีส่วนได้เสียอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักการ “สร้างทักษะความรู้ด้านสุขภาพ”(Health Literacy) ให้กับ บุคคลภายในและภายนอกพื้นที่ ในการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ การจัดกระบวนการเพื่อมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หลัก จึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานที่วัดผล แบบ 2 ครั้งต่อปีทำให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ สามารถติดตามและตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล (Data-Driven Decision) เพื่อวางแผนปรับเปลี่ยน กระบวนการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวได้อย่างเป็นระบบ

การพัฒนาบุคลากร

อำเภอศรีรัตนะ กำหนดวิธีการในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้แผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหา และผลการดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ หัวหน้าหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบงานผู้บริหารหลัก ที่รับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จตามยุทธศาสตร์จัดประชุมกลุ่มย่อยโดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายยุทธศาสตร์กลยุทธ์และแนวทางดำเนินงานวิเคราะห์ประเด็นท้าทายในการบริหารทรัพยากรบุคคลที่องค์กรต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันและอนาคตปัญหาที่ กำลังเผชิญอยู่สถานภาพปัจจุบันและวัฒนธรรมการทำงานระบบราชการความต้องการของบุคลากรในการพัฒนาการเรียนรู้และความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

2. การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานกับสมรรถนะของบุคลากรในองค์กรเพื่อให้บุคลากรทุกระดับ มีสมรรถนะที่เหมาะสมในการทำงานตามแผนปฏิบัติการและสอดคล้องกับเป้าหมาย และยุทธศาสตร์
  3. จัดทำประเด็นกลยุทธ์ด้านการพัฒนาบุคลากรโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ระยะสั้นระยะยาว
  4. วิเคราะห์ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสัมฤทธิ์ในแต่ละกลยุทธ์
  5. นำปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จแต่ละตัวมากำหนดเป็นตัวชี้วัด
  6. พัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีสมรรถนะตรงตามคุณลักษณะ และหน้าที่ความรับผิดชอบ
  7. ประเมิน ประสิทธิภาพ และสร้างแรงจูงใจด้านการเลื่อนเงินเดือน การเชิญเชิญเกียรติของบุคลากรที่มีการพัฒนาอย่างเป็นธรรม
- อำเภอศรีรัตนะได้ดำเนินงานในด้านของการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ ได้แก่
1. กำหนดให้บุคลากรผู้รับผิดชอบเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการในการตรวจค้นหาพยาธิใบไม้ตับ โดยเป็นหลักสูตรที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ จัดอบรมหลักสูตรพนักงานจุลทัศน์การ
  2. บุคลากรด้านการป้องกันและควบคุมโรค ต้องผ่านหลักสูตร CDCU
  3. เจ้าหน้าที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตร ดำเนินการตรวจคัดกรองกลุ่มเสี่ยงค้นหาพยาธิใบไม้ตับในประชาชนในเขตรับผิดชอบแต่ละ รพ.สต. โดยวิธีการตรวจค้นหาไข่พยาธิใบไม้ตับด้วยกล้องจุลทรรศน์
  4. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีการร่วมทำงานกันเป็นภาคีเครือข่าย

ภาพการให้ความรู้ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ภาพส่งเสริมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action Learning)

5.2 สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดีและเกิดความร่วมมือในการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

อำเภอศรีรัตนะ สร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ระดับอำเภอ หรือ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยกระบวนการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Results based management) โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคคล ภายในและภายนอกพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักการ “สร้างทักษะความรู้ด้านสุขภาพ”(Health Literacy) ให้กับบุคคลภายในและภายนอกพื้นที่ ในการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ ซึ่งประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) จะเน้นย้ำให้บุคลากรในอำเภอศรีรัตนะทุกระดับเห็นว่า สภาพปัญหาด้านสุขภาพต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วน จึงจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จได้ ไม่ใช่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ต้องมีการดำเนินงานบูรณาการในทุกภาคส่วน ทั้ง ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ตลอดจนการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ให้มีความรู้สึกเสมือนว่าทุกคนเป็นเจ้าของร่วมรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหา นั้น

พชอ. ศรีรัตนะ

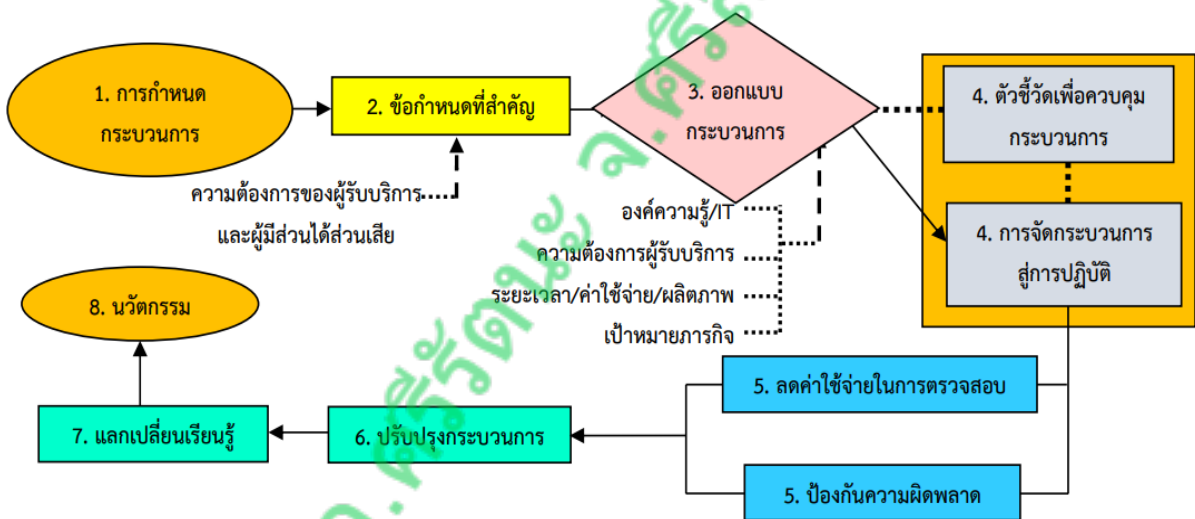
หมวด 6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ (Operational focus)

6.1 กระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

การสร้างคุณค่าของกระบวนการ

อำเภอศรีรัตนะ ได้กำหนดกระบวนการทำงานตาม ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1.ปลาปลอดภัย 2.คนปลอดภัย 3.คัดกรองพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี 4.การส่งต่อและรักษา 5.ระบบสนับสนุน เพื่อรองรับการทำงาน ภายใต้กลยุทธ์ “พลังชุมชน ปลอดภัย ปลอดภัยมะเร็ง สู่อุบัติ” การกำหนดกระบวนการสร้างคุณค่านั้น การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา 3 หลักเกณฑ์ คือ

- 1) กระบวนการนั้นส่งผลโดยตรงต่อเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ
- 2) กระบวนการ นั้นส่งเสริมการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน
- 3) กระบวนการนั้นตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผังการจัดกระบวนการทำงานที่สร้างคุณค่าของอำเภอศรีรัตนะ

กระบวนการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่จัดเป็นกระบวนการสร้างคุณค่าของอำเภอศรีรัตนะ ทั้งหมดมี 6 กระบวนการ

กระบวนการ สร้างคุณค่า	ส่งผลโดยตรงต่อ					
	เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	ความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
1. กระบวนการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. กระบวนการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. กระบวนการบังคับใช้ข้อกำหนดในชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. กระบวนการสร้างมาตรการดำเนินงานในชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. กระบวนการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. กระบวนการสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓

อำเภอศรีรัตนะ มีแนวทางการจัดทำข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการที่สร้างคุณค่า ซึ่งกำหนดจากต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และ แผนปฏิบัติการ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างความสมดุลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลักนอกจากนี้อำเภอศรีรัตนะยังมีแนวทางการดำเนิน

การในการออกแบบกระบวนการที่สร้างคุณค่าและกำหนดแนวทางการวัดผลที่บ่งชี้ประสิทธิผลของกระบวนการโดยคำนึงถึงระยะเวลาค่าใช้จ่ายและผลผลิตที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานซึ่งกระบวนการจะสอดคล้องกับเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ และมีการป้องกันความเสี่ยงในการออกแบบกระบวนการทำงาน โดยจะต้องพิจารณาข้อกำหนดที่สำคัญ เช่น การปฏิบัติงานให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ ปฏิบัติงานโดยการปรับปรุงกระบวนการใหม่ และการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการออกแบบกระบวนการ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน โดยร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้ พิจารณาความคุ้มค่า ความเสี่ยง และกรอบระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการ ของแต่ละกระบวนการ อีกทั้งยังมีการนำหลักการอื่นมาใช้ ในการออกแบบกระบวนการร่วมด้วย เช่น กระบวนการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีใช้หลักการเพิ่มเติมในเรื่องต่อไปนี้

1. การทำงานรูปแบบบูรณาการและสร้างการมีเจ้าภาพร่วม เพื่อให้ลูกค้าภายในมองภาพงานให้เป็นเรื่องเดียวกัน ช่วยกันเสนอความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาที่พบตามความถนัดของแต่ละบุคคลโดยอยู่บนพื้นฐานของวิชาการ และสร้าง ความถูกต้องในการทำงาน ในแต่ละขั้นตอนมีการบูรณาการกับองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น

2. การสร้างทักษะใหม่ ปรับทักษะในการทำงานจากแบบ Functional เป็นแบบ Process สร้างศักยภาพในการดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน สร้างทักษะในด้านการการตรวจจูงจาระเพื่อค้นหาไขพยาธิใบไม้ตับ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสร้างทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการงานให้มุ่งสู่เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ

3. การกระจายงาน โดยมีการกระจายการทำงานลงสู่ระดับตำบล ไม่แยกส่วนระหว่างอำเภอและตำบล เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีความครอบคลุม เพิ่มการเข้าถึงบริการ สนับสนุนการแบ่งปันทรัพยากรภายในตำบล และกระจายอำนาจในการตัดสินใจ เป็นต้น เมื่อได้จัดทำกระบวนการที่มีการเชื่อมโยงการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ และกำหนดมีการพัฒนาเป็นระยะแล้วจึงนำเข้าไปประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เพื่อพิจารณาและขอความเห็นชอบ บรรจุไว้ในวาระการถ่ายทอดให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

ซึ่งเมื่อดำเนินการแล้ว ผลการดำเนินงานพื้นที่ใดบรรลุเป้าหมาย อำเภอศรีรัตนะ จะนำไปประกอบการ พิจารณาให้รางวัลจูงใจ กรณีที่ไม่บรรลุเป้าหมายให้ทบทวนกระบวนการดำเนินงานใหม่ พร้อมทั้งสั่งการให้ทุกพื้นที่มี การประชาคมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกพื้นที่ เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการ ตามกระบวนการ Plan – Do– Check - Act (PDCA) แล้วรวบรวมนำเข้าไปประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) พิจารณา ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานที่สร้างคุณค่าที่เหมาะสมต่อไป

6.2 การสร้างนวัตกรรมในการปรับปรุงผลผลิตกระบวนการ และการบริการ

การปรับปรุงกระบวนการ

อำเภอศรีรัตนะ มีการกำหนดแนวทางการควบคุมและปรับปรุงกระบวนการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการตรงตามข้อกำหนดของขั้นตอนในกระบวนการนั้นๆ เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอำเภอศรีรัตนะ กำหนดให้มี แนวทางในการควบคุมกระบวนการ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของผลลัพธ์กระบวนการที่ต้องการควบคุมโดยพิจารณาจากเป้าหมายของกระบวนการหรือความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าทั้งภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนั้น

2. ออกแบบขั้นตอนการทำงานของกระบวนการ (Process Design) พร้อมทั้งพิจารณาและกำหนดว่าในแต่ละ

3. กำหนดค่ามาตรฐานหรือตัวชี้วัดของงานหรือกิจกรรม

4. ติดตามและควบคุมให้จุดควบคุมหรือตัวแปรของกระบวนการ ให้เป็นไปตามค่ามาตรฐานที่กำหนด

5. ปรับปรุงกระบวนการเพื่อให้ผลลัพธ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายและมี ประสิทธิภาพดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อำเภอศรีรัตนะ มีแนวทางการดำเนินการกำจัดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นภายในกระบวนการด้านเวลาหรือทรัพยากร ซึ่งส่งผลถึงการลดความซับซ้อนของกระบวนการปรับลดขั้นตอนให้สั้นลงใช้เวลาและทรัพยากรให้คุ้มค่า เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างรวดเร็ว โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1. การบูรณาการกระบวนการงานและทรัพยากร เพื่อร่วมกันพิจารณาขั้นตอนในการพิจารณาจากผังการไหลของกระบวนการ พิจารณา 2 ทาง คือ การลดขั้นตอนพิจารณาว่า “ขั้นตอนใดไม่จำเป็น” โดยพิจารณาว่าถ้าไม่มีขั้นตอนดังกล่าวแล้วกระบวนการยังสามารถดำเนินต่อไปได้หรือไม่ ถ้ากระบวนการยังสามารถดำเนินการต่อได้ โดยไม่มีขั้นตอนดังกล่าวสามารถตัดขั้นตอนนั้นได้เลย และ การรวมขั้นตอนพิจารณาว่าขั้นตอนหลายๆ ขั้นตอน มีขั้นตอนใดสามารถรวมเป็นขั้นตอนเดียวกันได้เพื่อลดทรัพยากรและลดเวลาโดยไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการ ซึ่งเลขานุการคณะกรรมการได้รวบรวมพิจารณาเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอศรีรัตนะ เพื่อปรับลดหรือรวมขั้นตอนนั้นเข้าด้วยกัน ได้แก่ [กระบวนการตรวจจูงจูงจระเพื่อค้นหาไขพยาธิใบไม้ตับ](#) เดิมเป็นการตรวจคัดกรองภายในหน่วยบริการนั้นๆ ภายหลังมีการปรับให้มีการเก็บอุจจาระประชาชนกลุ่มเสี่ยง แล้วร่วมกันตรวจโดยนักจุลทรรศนาการ

2. นำกระบวนการไปปฏิบัติและประเมินผลการปรับกระบวนการดังกล่าว โดยพิจารณาว่าจุดควบคุมหรือตัวแปรของกระบวนการยังอยู่ในค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าไม่ให้ทีมงานกลับไปพิจารณาใหม่โดยการใช้กระบวนการ PDCA เมื่อแน่ใจว่าการปรับลดขั้นตอนและการรวมขั้นตอนนั้นๆ ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ จุดควบคุมต่างๆ อยู่ในค่ามาตรฐาน และก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี ลดเวลา ลดทรัพยากร ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มการให้บริการได้มากขึ้น เพิ่มความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติและผู้รับบริการ แล้วนำกระบวนการนั้นไปปฏิบัติต่อไป

อำเภอศรีรัตนะ มีแนวทางในการการเผยแพร่แลกเปลี่ยนประสบการณ์การปรับปรุงกระบวนการ ดังนี้

1. การจัดการความรู้ โดยมีข้อมูลที่มีการวิเคราะห์ผลของกระบวนการที่ชัดเจน จัดทำในรูปแบบสารสนเทศ

2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปรับปรุงกระบวนการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่องในด้านต่างๆ เช่น นวัตกรรมของกระบวนการ การมอบอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบ (Empowerment) ให้กับบุคลากร การ จัดการความรู้

อำเภอศรีรัตนะ ได้มีปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีอำเภอศรีรัตนะ และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอศรีรัตนะ ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการ พร้อมทั้งมีการสนับสนุนให้เกิดการสร้างนวัตกรรม เกิดนวัตกรรมการดำเนินงานในภาพอำเภอ และในระดับท้องถิ่น ดังนี้

1. กระบวนการข้อมูลสุขภาพและให้ความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรค

นวัตกรรม “การคืนข้อมูลผลการคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ/มะเร็งท่อน้ำดี” โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีอำเภอศรีรัตนะ

2. กระบวนการสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงาน :

นวัตกรรม “3 วันพร้อมส่งตลับทอง” โดยกระบวนการ ตลับชิงโชค สำหรับผู้ที่มีรายชื่อส่งส่งตรวจจะมีสิทธิลุ้นรางวัลจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และจะจับสลากในวันประชุมประจำเดือน อสม. โดยบูรณาการทรัพยากรด้านบุคคลในการตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ และการขยายเวลาและการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเสี่ยง จัดส่งตัวอย่างเพื่อการตรวจคัดกรองให้ได้ตามเป้าหมาย ลดเวลาการคัดกรองและสร้างเวทีเรียนรู้ร่วมกันของคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีอำเภอศรีรัตนะ

ภาพกระบวนการการทำงาน

หมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ (Results)

7.1 ความสำเร็จของการเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี

อำเภอศรีรัตนะ ดำเนินงานโครงการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ มีการตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2561 และได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการขององค์กรภาคีเครือข่ายทุก ภาคส่วน ซึ่งมีผลงาน เป็นอันดับที่ 1 ของจังหวัดศรีสะเกษ ดังตาราง

สรุปรายงาน Quick win 100 วัน คัดกรองพยาธิใบไม้ตับ ปี 2567

อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ		
ลำดับ	หน่วยงาน	ผลการคัดกรอง
1	รพ.สต.บ้านศรีสุข	ตรวจ 38 ราย พบใบไม้ตับ 7 ราย ตัวตืด 1 ราย
2	รพ.สต.บ้านโคก	ตรวจ 53 ราย พบใบไม้ตับ 1 ราย
3	รพ.สต.เสื่องข้าว	ตรวจ 35 ราย พบใบไม้ตับ 6 ราย
4	รพ.สต.ตุม	ตรวจ 105 ราย พบใบไม้ตับ 3 ราย ตัวตืด 1 ราย สตรองจิริรอยด์ 1 ราย ปากขอ 1 ราย
5	รพ.สต.ศรีโนนงาม	ตรวจ 24 ราย พบ ใบไม้ตับ 3 ราย
6	รพ.สต.สะพุง	ตรวจ 39 ราย พบ ปากขอ 1 ราย แส้ม้า 1 ราย
7	รพ.สต.พิงพวย	ตรวจ 82 ราย พบ ใบไม้ตับ 1 ราย ตัวตืด 3 ราย
8	รพ.ศรีรัตนะ	ตรวจ 24 ราย ไม่พบ
รวมคัดกรองพยาธิทั้งหมด 400 ราย		

จังหวัดศรีสะเกษ กำหนดเป้าหมายการตรวจคัดกรอง Quick win ทุกอำเภอ 250 ราย ซึ่งอำเภอศรีรัตนะตรวจได้ทั้งหมด จำนวน 400 ราย คิดเป็นร้อยละ 160 พบว่า พบพยาธิใบไม้ตับ 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.25 พยาธิตัวตืด 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.25 พยาธิปากขอ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.5 สตรองจิริรอยด์ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.25 พยาธิแส้ม้า 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.25

7.2 ความสำเร็จของการสร้างผลผลิต (Outputs) ของโครงการเชื่อมโยงกับการลดโรค ลดภัยสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของการบรรลุความสำเร็จตามยุทธศาสตร์การป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี จากการดำเนินงานในการตรวจคัดกรองโรคพยาธิใบไม้ตับ ในรอบที่ผ่านมาตัวชี้วัดผลการสำเร็จของการทำงานใช้ตัวชี้วัดระดับจังหวัด คือร้อยละของการตรวจพบพยาธิใบไม้ตับไม่เกินร้อยละ 5 และในปีงบประมาณ 2567 จังหวัดได้กำหนดตัวชี้วัดงานป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับดังนี้ ร้อยละของการตรวจพบพยาธิใบไม้ตับไม่เกินร้อยละ 2 ซึ่งในปีงบประมาณ 2567 อำเภอศรีรัตนะตรวจพบพยาธิใบไม้ตับพบพยาธิใบไม้ตับ ร้อยละ 5.25 คณะกรรมการคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ

และมะเร็งท่อน้ำดีอำเภอศรีรัตนะ จึงได้คืนข้อมูลด้านสุขภาพ ผ่านทุกช่องทาง เพื่อให้รับทราบสถานการณ์ของโรค โอกาสหรือความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนชาวอำเภอศรีรัตนะ และได้ประสานความร่วมมือในการคัดกรองมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดีกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอรับการตรวจคัดกรองด้วยอัลตราซาวด์ เกิดการตื่นตัวของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ซึ่งคณะกรรมการคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีอำเภอศรีรัตนะ สื่อสารและประชาสัมพันธ์ และขอรับบริการตรวจอัลตราซาวด์ จำนวน 3,923 ราย ปรากฏผลตรวจตามตาราง

สรุปผลการดำเนินงานตรวจอัลตราซาวด์ คัดกรองมะเร็งตับ/ท่อน้ำดี อำเภอศรีรัตนะ ประจำปี 2567

วัน เดือน ปี	สถานบริการ	ผู้รับการคัดกรอง	นิ่ว				โรคอื่นๆ					
			ไต	ท่อน้ำดี	ถุงน้ำดี	เนื้องอกมดลูก	ไส้เลื่อน	ส่องกล้องทางเดินอาหารส่วนต้น	ส่องกล้องทางเดินอาหารส่วนปลาย	ต่อมลูกหมากโต	ริดสีดวง	อื่น
25-ม.ค.-67	รพ.สต.ตุม	526	4	0	5	0	1	5	5	2	0	3
26-ม.ค.-67	รพ.สต.สระพัง	386	4	0	5	1	0	1	1	1	0	1
27-ม.ค.-67	รพ.ศรีรัตนะ	367	3	0	4	2	0	0	0	1	0	2
29-ม.ค.-67	รพ.สต.ศรีแก้ว	563	6	3	4	0	0	4	0	0	0	2
30-ม.ค.-67	รพ.สต.ศรีโนนงาม	423	4	0	5	1	0	4	2	1	0	1
31-ม.ค.-67	รพ.สต.พิจน่วย	655	8	0	13	1	0	12	1	1	1	5
21-ก.พ.-67	รพ.สต.บ้านโคก	244	2	0	2	2	0	5	0	1	0	2
22-ก.พ.-67	รพ.สต.บ้านศรีสุข	345	8	1	3	0	0	1	2	3	0	0
23-ก.พ.-67	รพ.สต.เสื่องข้าว	414	9	0	11	0	0	2	2	1	0	4
รวม		3,923	48	4	52	7	1	34	13	11	1	20

ซึ่งผู้ที่ตรวจพบความผิดปกติ ได้รับการส่งต่อผู้บริการรักษาครอบคลุมทั้งหมด

7.3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีทัศนคติ และความรู้สึกต่อโครงการ

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในการปฏิบัติงาน ดังนี้

ลำดับ	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย (ร้อยละ)	ผลการดำเนินงาน		
			2564	2565	2566
1	ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและภาคส่วนต่างๆที่เข้าร่วมในการปฏิบัติงาน	80	85	87	92
2	การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยการทำประชาคมหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน	80	90	94	95
3	การจัดการข้อร้องเรียนหรือความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการ	80	100	100	100

การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เข้ามาร่วมในการปฏิบัติงาน มีแนวโน้มตัวชี้วัดส่วนใหญ่บรรลุผลตามเป้าหมาย นอกจากนี้ผู้รับบริการสามารถร้องเรียนได้หลายช่องทาง โดยการกำหนดจุดร้องเรียนไว้ในแต่ละระดับ ได้แก่ ระดับอำเภอ มีจุดรับเรื่องร้องเรียน ณ ที่ว่าการอำเภอ ศรียัตนะ/โรงพยาบาลศรียัตนะ/สำนักงานสาธารณสุขอำเภอศรียัตนะ และระดับตำบลกำหนดจุดรับเรื่องร้องเรียนเรื่องบริการ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพทุกแห่ง/สถานีสุขภาพทุกหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ให้สามารถร้องเรียนผ่านผู้บริหารทุกระดับได้ เช่น นายอำเภอ/ผู้อำนวยการโรงพยาบาล/สาธารณสุขอำเภอ

7.4 ผลผลิต ผลลัพธ์ และความยั่งยืน

มีความสำเร็จบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานโดยใช้กลยุทธ์ “พลังชุมชน ปลอดภัย ปลอดภัยสู่สุขภาพดี” ในความสำเร็จของงาน อำเภอศรียัตนะ ยังพบว่ายังมีความท้าทายในส่วนที่เป็นปัญหาให้ต้องดำเนินการแก้ไขต่อไปในอนาคต ซึ่งอำเภอศรียัตนะได้พิจารณาแล้วว่า ควรมีการสร้างความรู้ตระหนักในเรื่องของการป้องกันพยาธิใบไม้ตับในกลุ่มเด็ก ตามแนวคิดที่ว่า “สร้างต้นกล้าด้านสุขภาพ” ในเรื่องของพฤติกรรม การบริโภคอาหารจากปลาที่ปรุงสุก สะอาด ปลอดภัย และมีการส่งตรวจอุจจาระเพื่อค้นหาพยาธิใบไม้ตับ โดยใช้นวัตกรรม “3 วันตลับทอง” ในการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

7.5 ความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของโครงการ

อำเภอศรียัตนะ มีแผนการพัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาบุคลากรของโครงการทุกปี และครบทุกสถานบริการ ซึ่งเกิดจากการให้ความสำคัญกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ทำให้การดำเนินงานโครงการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

7.6 ความสำเร็จของการดำเนินงานที่สามารถลดขั้นตอนการดำเนินงาน สร้างนวัตกรรม

อำเภอศรียัตนะ มีผลความสำเร็จของการดำเนินงานที่สามารถลดขั้นตอนการดำเนินงาน สร้างนวัตกรรม ในแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นนวัตกรรมในการดำเนินงานที่สร้างความยั่งยืนในการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี

7.7 ความสำเร็จของโครงการฯ ที่บรรลุผลลัพธ์ (Outcomes) ที่ต้องการซึ่งสะท้อนถึงสิ่งที่ชุมชนได้รับจากการ แก้ปัญหาต่อโรคและภัยสุขภาพ

ผลสำเร็จสุดท้ายของการดำเนินโครงการ ที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหา เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับประโยชน์สูงสุด ตามเป้าหมายของโครงการคือ การลดอัตราการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี พบว่า ความชุกการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ 5 ปีย้อนหลัง(ปี พ.ศ.2562- 2566) มีแนวโน้มลดลง และบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด